

Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis
Alþingi
101 Reykjavík

19.3.2021
2021-03-55/0.11.1

Efni: Frumvarp til laga um framkvæmdaleyfi fyrir lagningu Suðurnesjalínu 2, þskj. 439 á 353. máli.

Umhverfis- og samgöngunefnd hefur til umfjöllunar frumvarp til laga um framkvæmdaleyfi fyrir lagningu Suðurnesjalínu 2, þskj. 439 á 353. máli. Markmiðið með framlagningu frumvarpsins er að lögfest verði heimild til að veita Landsneti leyfi til framkvæmdar við lagningu Suðurnesjalínu 2 í landi sveitarfélaganna Hafnarfjarðar, Voga, Reykjanesbæjar og Grindavíkur.

Mikilvægi framkvæmdar

Í dag er ein 132 kV raflína, Suðurnesjalína 1, sem sér um flutning raforku til og frá Suðurnesjum. Línan liggur frá Hamranesi í Hafnarfirði að Fitjum í Reykjanesbæ. Þar sem Suðurnesjalína 1 er eina línan sem flytur raforku til og frá Suðurnesjum, eru ekki til staðar aðrar flutningsleiðir ef hún fer úr rekstri. Áhrif þess að Suðurnesjalína 1 fari skyndilega úr rekstri er nær undantekningarlaust straumleysi á Suðurnesjum, með tilheyrandi neikvæðum áhrifum á heimili og fyrirtæki.

Með tilkomu Suðurnesjalínu 2 verður flutningskerfið sveigjanlegra í rekstri og afhendingaröryggi eykst til muna, hvort sem er til að mæta óvæntum útleysingum í raforkukerfinu eða þegar taka þarf einingar úr rekstri vegna viðhalds. Eftir því sem orkunotkun og/eða orkuframleiðsla eykst á Suðurnesjum verður svæðið mikilvægari hluti af orkukerfi landsins.

Auka þarf flutningsgetu raforku milli Suðurnesja og sterka flutningskerfisins á Suðvesturlandi (sem rekið er á 220kV spennu) og er Suðurnesjalína 2 þar mikilvæg tenging. Jafnframt er bætt tenging virkjana á Reykjanesi við Hamranes í Hafnarfirði stuðningur við afhendingaröryggi höfuðborgarsvæðisins. Raforkuflutningur til og frá Suðurnesjum hefur breyst mikið á síðasta aldarfjórðungi. Fram til ársins 2005 var raforka flutt frá höfuðborgarsvæðinu til Suðurnesja en síðasta áratug hafa verið verulegir flutningar á raforku frá Suðurnesjum inn á höfuðborgarsvæðið samhliða aukinni vinnslu á svæðinu. Auk aukinnar framleiðslu raforku á svæðinu þá hefur eftirspurn eftir raforku aukist mikið, bæði hjá almennum notendum og stórnotendum.

Eins og fram kemur í greinargerð frumvarpsins hafa Suðurnes verið sett í forgang með þingsályktun um stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku nr. 26/148. Með því hafa stjórnvöld undirstrikað mikilvægi uppbyggingar flutningskerfis raforku á svæðinu. Þá hafa stjórnvöld reynt að skýra heimildir Landsnets til að velja annan kost en þann sem hagkvæmastur er með því að skilgreina viðmið sem sett eru fram í stefnu stjórnvalda um lagningu raflína.

Tímalengd undirbúnings og forsendur leyfisveitingar

Þrátt fyrir að um sé að ræða afar mikilvæga framkvæmd hefur ekki tekist að ljúka við hana þótt undirbúningur hafi staðið yfir með hléum í hátt í tuttugu ár. Á þeim tíma hefur framkvæmdin í tvígang sætt mati á umhverfisáhrifum auk þess sem reynt hefur á ýmis ágreiningsmál fyrir dómstólum, kæruneftundum og stofnunum.

Við undirbúning framkvæmdar líkt og Suðurnesjalínu 2 eru fjölmörg álitamál sem þarf að skoða og rannsaka. Einnig þarf að afla ólíkra leyfi og álit áður en komist er að niðurstöðu um hvað sé álitlegasti valkostur svo framkvæmdir geti hafist. Í undirbúningi verkefnisins hefur m.a. verið metinn kostnaður, öryggi við rekstur og umhverfisáhrif við ólíka kosti. Jafnframt hefur Landsnet reynt að skapa betri sátt um framkvæmdina með auknu samráði við hagsmunaaðila. Við mat á rekstraröryggi línunnar á svæðinu hefur

loftlínukosturinn verði metinn öruggari m.t.t. náttúruvár, jafnframt er það mun hagkvæmari kostur en jarðstrengur.

Í umhverfismati Suðurnesjalínu 2 var lagt sambærilegt mat á nokkra valkosti, m.a. jarðstrengsvalkosti sem féllu ekki undir viðmið í stefnu stjórnvalda. Nú liggur fyrir niðurstaða umhverfismats sem sýnir að umhverfisáhrifin af valkostunum sem voru metnir teljast á heildina litið ekki verða „umtalsverð“. Horft var til þessara umhverfislegu sjónarmiða við ákvörðun um aðalvalkost. Eins og Landsnet byggir á í rökstuðningi fyrir aðalvalkosti sínum, þá er meginreglan í stefnumörkun stjórnvalda um lagningu raflína að notast skuli við loftlínur í meginflutningskerfinu nema annað sé talið æskilegra m.a. út frá umhverfissjónarmiðum. Með vísun til framangreindrar niðurstöðu um umhverfisáhrif aðalvalkostar og áhrifa annarra valkosta, þar sem vægi áhrifa á ýmsa umhverfispætti er í sumum tilvikum metið lægra en aðalvalkostar, telur Landsnet að sá munur réttlæti ekki val á dýrari kosti. Í þessu sambandi er rétt að hafa í huga að ákvæði raforkulaga leggja þá skyldu á Landsnet að byggja flutningskerfi raforku upp á hagkvæman hátt að teknu tilliti til öryggis, skilvirkni, áreiðanleika afhendingar, gæða raforku og stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku. Ákvarðanir um framkvæmdir þurfa að byggja á heildstæðu mati á öllum þáttum viðkomandi framkvæmdar, þeim hagsmunum sem að baki liggja og áhrifum á raforkunotendur. Þá getur vart talist rökrétt eða í samræmi við lög að velja dýrari kost sem að auki hefur í för með sér minna afhendingaröryggi fyrir notendur á svæðinu.

Ef marka má afgreiðslu skipulagsnefndar Sveitarfélagsins Voga frá 16. mars sl. á framkvæmdaleyfisumsókn Landsnets vegna Suðurnesjalínu 2 mun sveitarfélagið ekki fallast á að veita leyfi fyrir aðalvalkosti. Þrátt fyrir mikilvægi framkvæmdarinnar, allt sem á undan er gengið, viðleitni til að skapa víðtækari sátt um framkvæmdir, bæði með skýrari afstöðu stjórnvalda og auknu samráði af hálfu Landsnets umfram lagaskyldu, og eins með því að veita sveitarfélögum andrúm til að komast að sameiginlegri niðurstöðu í þessu tiltekna máli stefnir því allt í að ekki náist einróma niðurstaða um framkvæmdina. Þannig veiti þrjú af fjórum sveitarfélögum framkvæmdaleyfi fyrir aðalvalkosti Landsnets en eitt þeirra breyti afstöðu sinni frá fyrri afgreiðslu og fallist ekki á þann kost.

Niðurlag

Sú staða sem upp er komin hlýtur að vera áhyggjuefni. Það getur vart talist ásættanleg niðurstaða að áform um framkvæmdir við uppbyggingu grunninnviða geti komist í þessa stöðu. Stjórnvöld hljóta að velja því upp hvernig hægt sé að höggva á ágreininginn og eins hvaða leiðir séu færar til að koma í veg fyrir að slík verkefni geti lent í sjálfhældu.

Virðingarfyllt

Guðjón Axel Guðjónsson, lögfræðingur Landsnets hf.